



A KLÍMAVÁLTOZÁS ÁLLAT- TENYÉSZTÉSI VONATKOZÁSAI IX.

AZ ÚJ KAP II. PILLÉRE – DIÓHÉJBAN A VIDÉKFEJLESZTÉSI
BEAVATKOZÁSOKRÓL

**Szakértő
munkatársunk írása**
Állattenyésztési
Teljesítményvizsgáló Kft.

Előző számunkban Magyarország 2023 és 2027 közötti időszakra szóló KAP (közös agrárpolitikai) stratégiai tervéről adtunk áttekintést, melyet az Európai Bizottság 2022. november 7-én fogadott el. Ezen belül az I. pillér keretében igényelhető közvetlen támogatásokra (tehát az alapszintű jövedelemtámogatásra, az Agroökológiai Programra [AÖP], a fiatal gazdák támogatására, a termeléshez kötött támogatásokra és a redisztributív támogatásra) fókuszáltunk, mely jogcímekre egyéb, például a Vidékfejlesztési Program (VP) keretében futó vagy az átmeneti nemzeti támogatások mellett 2023. június 9-ig lehetett benyújtani egységes kérelmet (EK). Az Agrárminisztérium közleménye szerint így összesen 52 jogcímre, mintegy 5 millió hektár terület után, csaknem 165 ezer EK érkezett online az Államkincstárhoz.

A téma ismertetését folytatva, jelen írásunkban a KAP II. pillérének bemutatására térünk rá, és rövid bepillantást nyújtunk a gazdaságfejlesztési beavatkozásokba (az új nomenklatúra beavatkozásoknak nevezi a támogatási eszközöket, intézkedéseket), a beruházástámogatási alapelvekbe, illetve néhány olyan támogatási jogcímbe, melyek a termelés fenntarthatóságát, a környezet védelmét és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást segítik. A rovat következő részében további gazdaságfejlesztési beavatkozásokat emelünk ki, valamint a zöldbeavatkozásokkal foglalkozunk, míg a II. pillér áttekintését záró, harmadik írásban a megújuló vidék beavatkozásairól, a Területi Monitoring Rendszerről és a tejtermelők számára kiírt támogatásokról adunk összefoglalást.

Mi jellemzi a KAP II. pillérét?

Korábban már szó esett arról, hogy az ideai évtől a KAP stratégiai terv vált a támogatási rendszer alapjává, amely mindkét KAP-pillérre, tehát az I. pillér közvetlen kifizetéseire és ágazati intézkedéseire, valamint a II. pillér vidékfejlesztési beavatkozásaira egyaránt

kiterjed. A hazai vidékfejlesztési támogatásokat tekintve ezért 2023 és 2025 között kivételes helyzet áll fenn, hiszen egymással párhuzamosan működik az új KAP I. pillére a KAP stratégiai terv szerint, a régi KAP II. pillérének VP-ja (az ennek keretében futó intézkedések



támogatási szabályait természetesen szintén a KAP stratégiai terv határozza meg), az új KAP II. pillére a KAP stratégiai terv szerint, valamint a nemzeti támogatások. A KAP stratégiai terv vidékfejlesztési

pályázatai – tekintettel arra, hogy az előző ciklusból egyes VP-felhívások még nyitottak, sőt van mód akár a lezárult felhívások újraindítására is – előreláthatólag 2023 utolsó hónapjaiban indulnak.

A KAP két pillérének 2023 és 2027 közötti pénzügyi kerete, illetve annak tervezett felosztása

Megnevezés	Európai uniós költségvetésből származó rész	Nemzeti finanszírozásból származó rész	Összesen
I. pillér	6,809 Mrd euró (2 485 Mrd forint)	-	6,809 Mrd euró (2 485 Mrd forint)
II. pillér – Vidékfejlesztés	1,635 Mrd euró (597 Mrd forint)	6,287 Mrd euró (2 294 Mrd forint)	7,922 Mrd euró (2 891 Mrd forint)
Összesen	8,444 Mrd euró (3 082 Mrd forint)	6,287 Mrd euró (2 294 Mrd forint)	14,731 Mrd euró (5 376 Mrd forint)

*Megjegyzés: Mrd: milliárd. A táblázatban 365 forintos tervezési euróárfolyammal számolt, kerekített forintértékek szerepelnek.
Forrás: Saját készítés Magyarország KAP stratégiai terve, 2023–2027, valamint az Agrárminisztérium tájékoztatásai alapján.*

Az új KAP keretrendszerének elfogadására nagy hatással volt az **európai zöld megállapodás**. Így más tagállamokhoz hasonlóan Magyarország KAP stratégiai tervének is számos eleme a zöldítést szolgálja: 2023 és 2027 között ugyan megmaradnak az előző ciklus vidékfejlesztési intézkedései, ám **a tudásátadás, a generációváltás, a digitalizáció és az élelmiszeripar fejlesztése mellett** mindkét pillér esetében a korábbinál **nagyobb szerepet kapnak a zöldcélok és a környezeti, fenntarthatósági szempontok érvényesítése**. Az utóbbiak megvalósítását egy komplex támogatási rendszer, az **ún. zöld felépítmény** szolgálja, amelynek alapját a támogatható területek agroökológiai területekkel (például fás-cserjés sávokkal, mezővédő erdősávokkal, a vízfolyások nem művelt partmenti sávjaival stb.) kibővült köre képezi. A zöld felépítmény további két fontos eleméről rovatunk előző részében már tettünk említést. Ezek egyike az alaptámogatást igénylő gazdálkodók által kötelezően betartandó **kondicionalitási szabályrendszer**, amelyet 2023-tól a zöldítési, illetve a kölcsönös megfeleltetési (tehát a kötelező helyes mezőgazdasági és környezeti állapottal, valamint a jogszabályban foglalt gazdálkodási követelményekkel kapcsolatos) előírások közösen alkotnak. A másik pedig az I. pillér új eleme, a szabadon választható **AÖP. Ezekhez szervesen kapcsolódnak a II. pillér beavatkozásai**, többek között a mezőgazdasági üzemek zöldberuházásai, az agrárkörnyezet-gazdálkodási kifizetések (AKG), az ökológiai gazdálkodás (ÖKO) támogatása és az agroökológiai földhasználatváltást ösztönző kifizetések. E komplex támogatási rendszer nemcsak a gazdálkodási gyakorlatok megújítását mozdítja elő, de a mainál környezetkímélőbb termelési technológiák és a természeti erőforrások fenntarthatóbb használ-

latát is, melyek eredményeképpen kisebb lesz a mezőgazdaság üvegházhatásúgáz- (ÜHG-) kibocsátása, és a szektor jobban tud alkalmazkodni az éghajlatváltozás kedvezőtlen hatásaihoz.



A szaktárca egyik közleménye szerint a forráskeret felosztásának tervezésekor a környezeti és a fenntarthatósági szempontok érvényesítésén túl kiemelt szempont volt a termékpálya-szemlélet érvényesítése, a termelői együttműködések ösztönzése, valamint a pénzügyi megalapozottság, a költséghatékonyság és a hozzáadott érték növelése is.



A II. pillér beavatkozásai (intézkedései) a következő három nagy célterületet szolgálják: 1. gazdasági fenntarthatóság (*gazdasági fejlődés*), 2. környezeti fenntarthatóság (*zöld jövő*) és 3. vidékfejlesztés (*megújuló vidék*).

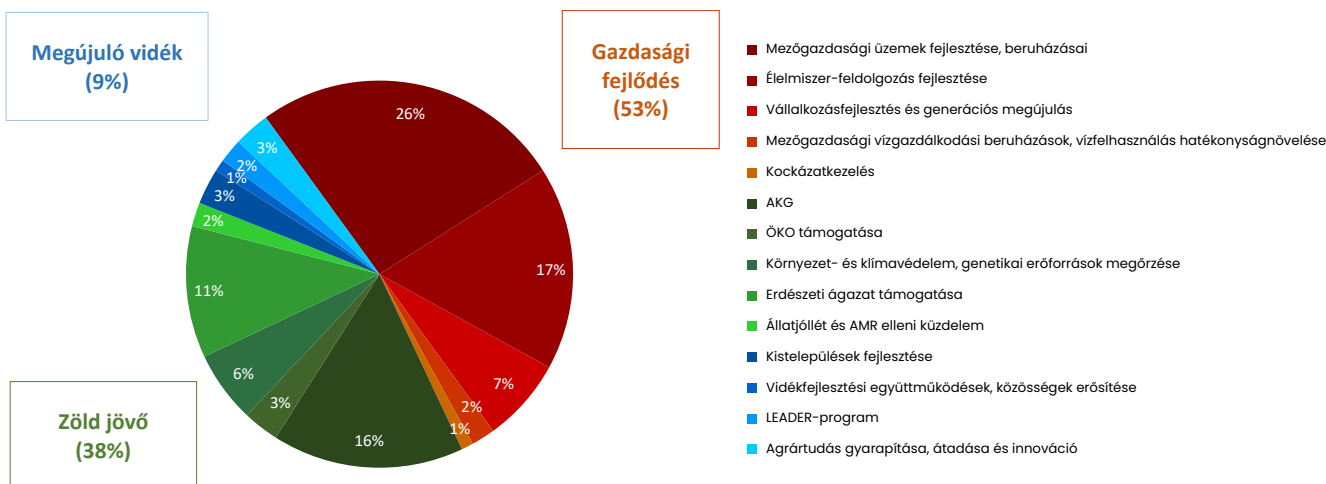


1. ábra A II. pillér 2023 és 2027 közötti beavatkozásainak célterületei

Gazdasági fejlődés	Zöld jövő	Megújuló vidék
Mezőgazdasági üzemek fejlesztése, beruházásai	Agrárkörnyezet-gazdálkodási kifizetések (AKG)	Vidékfejlesztési együttműködések, közösségek erősítése
Élelmiszer-feldolgozás fejlesztése	Ökológiai gazdálkodás (ÖKO) támogatása	Kistelepülések fejlesztése
Vállalkozásfejlesztés és generációs megújulás	Környezet- és klímavédelem, genetikai erőforrások megőrzése	Agrártudás gyarapítása, tudásátadás, innováció
Kockázatkezelés	Erdészeti ágazat támogatása	LEADER-program
Mezőgazdasági vízgazdálkodási beruházások, a vízfelhasználás hatékonyságának növelése	Állatjóléti intézkedések erősítése és antimikrobiális rezisztencia (AMR) elleni küzdelem	

Megjegyzés: LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale): közösségi kezdeményezés a vidék gazdasági fejlesztése érdekében.
 Forrás: Magyarország KAP stratégiai terve, 2023–2027.

2. ábra A II. pillér 2023 és 2027 közötti időszakra előirányzott forrásösszegének megoszlása célterületek szerint



Megjegyzés: Az ábrán a gazdaságfejlesztési célokat piros, a zöldcélokat zöld, a vidékfejlesztési célokat pedig kék színárnyalatokkal jelöltük.
 Forrás: Saját készítés Magyarország KAP stratégiai terve, 2023–2027, valamint az Agrárminisztérium tájékoztatásai alapján.

Gazdasági fenntarthatóság (gazdasági fejlődés)

A II. pillér középpontjában a gazdaságfejlesztés áll, melyet főként a támogatott beruházások segítik (ezek egyebek mellett olyan célokat szolgálnak, mint a mezőgazdasági üzemek fejlesztése, digitális átállásuk előmozdítása, ammóniakibocsátásuk csökkentése, az állattartó telepek járványvédelmi helyzetének javítása, a fiatal mezőgazdasági termelők vezette üzemek versenyképességének, hozzáadottérték-termelésének fokozása, a vízfelhasználás hatékonyságának növelése, az élelmiszer-feldolgozás fejlesztése stb.).

Természetesen a KAP stratégiai tervben szerepelnek egyéb (például a mezőgazdasági termelők tevékenységének diverzifikációját, a mezőgazdasági öntözési közösségek működését, a generációs megújulást és a kockázatkezelést ösztönző) beavatkozások is.

A gazdaságfejlesztésre elkülönített, összesen mintegy 1 455 milliárd forint (365 forintos euróárfolyammal számolva 3,98 milliárd euró) **21-**



féle beavatkozásra hívható majd le, amelyből 400 milliárd forint az élelmiszeripari ágazatot segíti a tervek szerint. A beavatkozások közül 6 a mezőgazdasági üzemek, 2 az élelmiszerfeldolgozás, 2 a mezőgazdasági vízgazdálkodás, 3 a mezőgazdasági kockázatkezelési eszközök, 8 pedig a vállalkozások fejlesztésére és a generációs megújulás előmozdítására irányul az agrártárca szándékai szerint. Míg a támogatások szerkezete nem változik jelentős mértékben, és a pályázati felhívások – erőteljesebb zöld elvárások mellett – hasonlóak lesznek a korábbiakhoz, az intézkedések egyes szabályai lényegesen rugalmasabbá válnak. A beruházástámogatási alapelvek között a következők szerepelnek:

- hatékony termelési beruházások támogatása; minimális üzemméretként elvárt legalább 10 000 eurós standard termelési érték (eddig 6 000 euró volt);
- az előző évi árbevétel minimum 40%-a mezőgazdasági tevékenységből kell, hogy származzon (eddig ez az előírás 50% volt);
- továbbra is megmarad a 15 millió euró/projekt maximális támogatási összeg, ezért a kis és a nagy volumenű projektek meghirdetésére külön felhívásokban kerül majd sor;
- a nagy beruházási programokat kevés pályázattal, koncentrált forrásbiztosítással fogják kiírni;
- lehetőség lesz biztosítékmentes előleg igénylésére;
- a támogatási intenzitás alapesetben 50%-os, ami maximum 65%-ra növelhető; az 50%-os támogatási mérték a következő esetekben egészíthető ki: fiatal mezőgazdasági termelők (+15%), termelői vagy gazdaságtadó együttműködésben résztvevők (egyenként +10, illetve +15%), ökológiai gazdálkodók (+10%), kezességvállalás (+5%). Nem termelő beruházások tekintetében a támogatási intenzitás elvileg 80% is lehet.

A pályázati feltételek az előbbieken túl az egyszerűsített költségelszámolás, a rövidebb ügyintézési idő, a könnyített előlegnyújtás és a költségnövekmény elismerésének lehetősége révén is javulni fognak.



A termelés fenntarthatóságát, a környezet védelmét és a klímaváltozáshoz való alkalmazkodást a KAP II. pillérének „gazdaságfejlesztési ágában” több

beavatkozás is segíti; területi okokból ezek közül csak pár fontosat emelünk ki (rovatunk következő részében további jogcímekekkel is foglalkozunk majd). Kedvező eredményeket hozhat például a **mezőgazdasági üzemek fejlesztése** elnevezésű beavatkozás, amely az állattartó mezőgazdasági üzemek versenyképességének, hozzáadottérték-termelésének növelésére, általános korszerűsítésére, az energiahatékonyságuk javítására irányul környezetbarát, kisebb ÜHG-kibocsátással járó, innovatív termelési/tenyésztési technológiák bevezetésével (ennél az alaptámogatás a támogatásra jogosult költségek [a továbbiakban jogosult költségek] legfeljebb 50%-a; az egy projektre igényelhető maximális támogatási összeg pedig 15 millió euró lesz az agrártárca tájékoztatása alapján), vagy az **állattartó telepek járványvédelmi beruházásainak támogatása, sertéságazat esetén a farkkurtítás visszaszorításával** beavatkozás, amivel várhatóan javul az állatok egészségi állapota és jólléte, illetve csökken a járványos állatbetegségek megjelenésének kockázata. Ez utóbbinál az alaptámogatás a jogosult költségek legfeljebb 50%-a, az egy projektre igényelhető maximális támogatási összeg 85 000 euró.



A mezőgazdasági üzemek zöldberuházásai például a környezetbarát technológiák (megújuló energiaforrások, biomassza-alapú rendszerek stb.) bevezetését és alkalmazását, a mezőgazdasági eredetű biogáz hasznosítását, valamint az energiahatékonyság épületenergetikai, épületgépészeti és energiaellátást érintő korszerűsítések, felújítások általi javítását szolgálhatják. Ezek révén növekedhet a mezőgazdasági telepek energia-önellátásának mértéke, és csökkenhet az energiafelhasználásuk, valamint a széndioxid-kibocsátásuk. A mezőgazdasági üzemek zöldberuházásainak támogatása az ÜHG-kibocsátás mérséklésén túl hozzájárulhat az ország geotermikus hőenergia-potenciáljának nagyobb mértékű kiaknázásához is, továbbá azon klímavédelmi célkitűzésünk teljesítéséhez, mely szerint a hazai bruttó végső energiafogyasztásban 2030-ig legalább 21%-ot kell, hogy elérjen el a megújuló energiaforrások aránya. Az alaptámogatás a jogosult költségek 50%-a, de legfeljebb 80%-a, az egy projektre igényelhető maximális támogatási összeg 15 millió euró lesz.

